

Святослав Бартош,
керівник юридичної фірми
«Bergen»

У двох попередніх випусках ми аналізували випадки, коли підприємства не допускали представників контролюючих органів до проведення перевірки, та наслідки таких недопусків. У цьому ж номері пропонуємо розглянути справи у яких контролюючі органи після проведення перевірки зверталися до суду із позовами про зупинення експлуатації обладнання та приміщень підприємств або ж виконання робіт

Призупинення експлуатації обладнання, приміщень та виконання робіт — як результат перевірок

Лідером за кількістю звернення із позовами про зупинення є управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Значно менше позовів надходить від управлінь Держпраці, Держекоінспекції та інших контролюючих органів.

Представники ДСНС доволі радикальні у своїх позовних вимогах. Зазвичай, після того, як вони виявлять, що певні приміщення підприємства не відповідають вимогам пожежної безпеки, то просять суди повністю зупинити експлуатацію таких приміщень шляхом відключення джерел електроживлення, накладення печаток на розподільчі електрощитки та вхідні двері приміщень. Дуже часто після задоволення таких позовів підприємства змушені повністю призупинити свою роботу.

ВАЖЛИВО

Особливістю таких справ є те, що рішення суду про застосування заходів реагування підлягає негайному виконанню, незалежно від того чи оскаржує його підприємство в подальшому

Припис і тоді зупинення чи зупинення, а тоді вже припис?

Серед судів немає чіткої позиції щодо того на якому етапі контролюючий орган може звернутися до суду із позовом про вжиття заходів реагування – після складання акту перевірки чи після винесення припису і його невиконання. Нижче розглянемо справу 1 про заборону експлуатації та справу 2 про повне зупинення

Справа 1 Про заборону експлуатації АГЗП

Перевірка

У липні 2015 року Територіальне управління Держпраці області **провело позапланову перевірку** дотримання вимог законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки ТОВ «Вог Рітейл» під час експлуатації АЗС, АГЗП.

ЕТАП
1

Виявлені порушення

В акті перевірки контролюючий орган **зафіксував 18 порушень** у сфері охорони праці. Серед найвагоміших:

- підприємство не отримало дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки (технічне обслуговування устаткування підвищеної небезпеки АГЗП, газонебезпечні роботи) та експлуатацію устаткування АГЗП;
- немає дозвільних документів на введення АГЗП в експлуатацію.

ЕТАП
2

Звернення до суду

22.07.2015 р., ще до винесення припису, Територіальне управління Держпраці **звернулося** до суду **з позовом** до ТОВ «Вог Рітейл» про застосування заходів реагування щодо державного нагляду, в якому просило заборонити (до усунення порушень, зазначених в акті перевірки):

- експлуатацію АГЗП;
- виконання робіт шляхом відсторонення від роботи працівників, які не пройшли спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

ЕТАП
3

Припис

У задоволенні позову Територіальному управлінню Держпраці **було відмовлено.**

ЕТАП
4

ВИСНОВОК ПО СПРАВІ

Аналіз законодавчих норм свідчить про те, що при виявленні порушення уповноважений орган повинен винести припис чи інший документ, який підлягає виконанню у встановлені строки.

У цій справі Територіальному управлінню Держпраці було відмовлено на користь підприємства, у зв'язку з тим, що позивач звернувся з позовом до спливу терміну, який було надано підприємству для усунення виявлених порушень

ЕТАП

1**Рішення суду**

Суди всіх трьох інстанцій **ВІДМОВИЛИ** Територіальному управлінню Держпраці **В ЗАДОВОЛЕННІ ПОЗОВУ.**

Справа 2

Про повне зупинення подальшої експлуатації приміщень

ЕТАП

2**Перевірка**

Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ГУ ДСНС) у місті Києві **провело перевірку** додержання (виконання) вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту стосовно ТОВ «ЕТО К».

ЕТАП

3**Результати перевірки**

29.10.2013 р. ГУ ДСНС **склало і вручило** директору підприємства **акт перевірки** у якому зафіксувало ряд порушень Правил пожежної безпеки в Україні.

ЕТАП

4**Звернення до суду**

18.11.2013 р. ГУ ДСНС **звернулося до суду з позовом** про застосування до ТОВ «ЕТО К» заходів реагування у вигляді повного зупинення подальшої експлуатації приміщень ТОВ «ЕТО К».

ЕТАП

5**Рішення судів**

Суди першої та апеляційної інстанції **відмовили** ГУ ДСНС **у задоволенні позову** виходячи з того, що звернення до адміністративного суду з позовом щодо застосування заходів реагування є передчасним, оскільки позивач не надав суду доказів прийняття відносно ТОВ «ЕТО К» припису про усунення порушень, встановлених актом перевірки.

ВИСНОВОК ПО СПРАВІ

«Складення органом державного нагляду припису, розпорядження чи іншого розпорядчого документу щодо усунення порушень – **не єдиний спосіб впливу** на порушника та уникнення небезпеки персоналу від шкідливого впливу ймовірних надзвичайних ситуацій. Законом також визначено звернення контролюючого органу до суду щодо вжиття до суб'єкта господарювання заходів реагування.

Складення припису, розпорядження чи іншого розпорядчого документу щодо усунення порушень встановлених законодавством вимог та пожежної безпеки не є передумовою чи перешкодою звернення до суду щодо застосування заходів реагування.

Тоді як **правовою передумовою звернення** до суду щодо застосування заходів реагування **є лише встановлення порушення** вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, що створює загрозу життю та здоров'ю людей

Коли ж зупиняють експлуатацію підприємств?

Немає конкретного переліку порушень законодавства, які були б підставою для вжиття того чи іншого заходу реагування. Переважно суди дотримуються такої позиції, що зупинення експлуатації підприємства чи окремого обладнання застосовується тоді, коли є реальна загроза життю і здоров'ю людей або стану навколишнього середовища. Нижче розглянемо справу 1 про призупинення експлуатації приміщень та справу 2 про повне зупинення будівельно-монтажних робіт.

Справа 1 Про припинення експлуатації приміщень

Перевірка

У лютому 2012 року Ленінський районний відділ ГУ ДСНС області **провів планову перевірку** ПАТ «Електромашина» на предмет дотримання вимог законодавства у сферах пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту.

ЕТАП

1

Результати перевірки

За результатами перевірки **виявлено ряд порушень** (55 пунктів) і винесено припис про їх усунення. Серед основних:

ЕТАП

2

- світильники з лампами розжарення не обладнані захисними ковпаками;
- для опалення приміщень допускається застосування нестандартного (саморобного) електронагрівального обладнання;
- облицювання стін на шляхах евакуації в будівлі заводу управління виконано з горючих матеріалів, шляхи евакуації захищені сторонніми предметами та не обладнані евакуаційним освітленням, двері евакуаційних виходів закриті на болтові з'єднання та інші запори, що важко відчиняються з середини, на шляху евакуації в підлозі влаштовано пороги;
- у зварювальному цеху ширина та висота евакуаційних виходів не відповідає протипожежним вимогам будівельних норм;
- приміщення заводу не обладнані системою автоматичної пожежної сигналізації та оповіщення про пожежу;
- сушильну камеру електроцеху та приміщення обмоточно-заготівельного цеху не обладнані автоматичною установкою пожежогасіння;
- не проведено вогнезахисну обробку дерев'яних елементів покрівель підприємства;
- не відокремлено приміщення обмоточно-заготівельного цеху від адміністративних та інших приміщень тамбур-шлюзами з підпором повітря;
- приміщення котельної не відокремлено від електротехнічного цеху протипожежними дверима;
- склад фарби не обладнано протипожежними дверима;
- допоміжне приміщення в котельній не відділено від толочної протипожежними перегородками та протипожежними перекриттями. Вихід безпосередньо на зовні відсутній;
- існуючі пожежні крани не укомплектовані пожежними рукавами однакового з ними діаметру та стволами, а також важелями для легшення відкривання вентиля;
- будівлю обмоточно-заготівельного цеху не обладнано внутрішнім протипожежним водогоном.

ЕТАП

3

Звернення до суду

ГУ ДСНС області **звернулося до суду** із позовом, у якому **просило до повного усунення порушень** вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей припинити експлуатацію:

- приміщень спеціального конструкторського бюро, обмоточно-заготівельного цеху, сушильної камери електроцеху, машинного цеху, складу фарби ПАТ «Електромашина»;
- вказаних приміщень з метою проведення в них будь-якої діяльності, не пов'язаної з усуненням порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки.

ЕТАП

4

Рішення судів

ГУ ДСНС в області у задоволенні позову було відмовлено, у зв'язку з такими підставами:

— ПАТ «Електромашина» самостійно усунуло 15 пунктів порушень;

— 4 виявлених порушення стосуються адміністративного приміщення, а не виробничих потужностей, які ГУ ДСНС просило зупинити;

— ще 12 виявлених порушень ґрунтуються на нерелевантному законодавстві: «позивач застосував норми ДБН В.1.1-7-2002, НАПБ А.01.001-2004, які поширюються на нове будівництво, розширення, реконструкцію, технічне переоснащення, реставрацію, капітальний ремонт будинків і приміщень різного призначення. Вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки під час експлуатації будинків і приміщень встановлюються відповідними нормативними документами системи стандартизації та нормування в будівництві, а також нормативно-правовими актами з питань пожежної безпеки. Позивач посилається на нормативно-правові акти, прийняті у 2002-2004 році, не обґрунтовуючи підстави їх розповсюдження на будівлі, збудовані більш, ніж 50 років тому за відсутності їх реконструкції та капітального ремонту після 2002 року»;

— не доведена наявність реальної загрози життю і здоров'ю людей, а також пропорційність застосованих заходів реагування: «захід реагування у вигляді повного зупинення експлуатації об'єкта нерухомості до повного усунення порушень вимог законодавства у сфері пожежної безпеки є крайнім заходом, обрання якого є доцільним лише у разі, якщо допущенні порушення реально створюють загрозу життю та/або здоров'ю людей.

Вжиття заходів реагування на порушення тих чи інших правил пожежної безпеки слід оцінювати з урахуванням принципу пропорційності, що передбачає дотримання необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи та цілями, на досягнення яких спрямовані такі заходи».

ВИСНОВОК ПО СПРАВІ

Згідно з установленими обставинами справи проведена відповідачем робота та вжиті заходи свідчать про добросовісність його намірів, усунення значної частини виявлених порушень, а тому колегія судів погоджується з висновком судів про необґрунтованість застосування до відповідача заходів реагування, оскільки відсутня реальна загроза життю та/або здоров'ю людей у зв'язку з наявністю таких порушень. Крім того, заявлений до суду захід реагування, на думку суду, є непропорційним наслідком для прав, свобод та інтересів відповідача і цілями, на досягнення яких спрямовані такі заходи, а решта порушень може бути усунено шляхом виконання відповідного припису

Справа 2**Про повне зупинення будівельно-монтажних робіт з будівництва****ЕТАП
1****Перевірка**

У період з 18 по 29 листопада 2013 року Головне управління ДСНС України (далі – ГУ ДСНС) в області **провело планову перевірку** ПП «Виробничо-комерційне підприємство «Астарта» щодо додержання та виконання вимог законодавства у сфері пожежної безпеки.

**ЕТАП
2****Результати перевірки**

У процесі перевірки ГУ ДСНС **виявило ряд порушень** у сфері пожежної безпеки, які були зафіксовані в акті перевірки.

**ЕТАП
3****Звернення до суду**

У грудні 2013 року Управління ДСНС **звернулося до суду з позовом про застосування заходів реагування** у вигляді повного зупинення будівельно-монтажних робіт з будівництва магазину ПП «Виробничо-комерційне підприємство «Астарта» до повного усунення порушень вимог нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки, виявлених під час перевірки.

**ЕТАП
4****Рішення судів**

Вищий адміністративний суд України **задовольнив позов**. У своєму рішенні суд касаційної інстанції зазначив:

«Обставини, на які посилається позивач, є доведеними, **приміщення експлуатується з порушенням вимог** законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, які створюють загрозу життю та здоров'ю людей, що підтверджується актом перевірки, а на час судового розгляду підприємством не надано суду доказів на підтвердження добровільного усунення виявлених порушень.

Як встановлено судами та вбачається із матеріалів справи, в ході планової перевірки, проведеної Управлінням ДСНС, встановлено, що приміщення експлуатується з порушенням вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки (*таблиця 1*), які створюють загрозу життю та здоров'ю людей, що зафіксовано в Акті перевірки.

Таблиця 1

Перелік порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки по справі про нове зупинення будівельно-монтажних робіт з будівництва

№ з/п	Порушення	Негативні наслідки у випадку пожежі
1	2	3
1	Відсутній план біля в'їзду на будівельний майданчик з нанесеною на ньому будівлею, що будується, проїздами та під'їздами, місцями розміщення вододжерел, засобів пожегогасіння та зв'язку	Не забезпечить швидкість та правильність дій персоналу та пожежно-рятувальних підрозділів, через відсутність інформації, необхідної для швидкої локалізації та ліквідації пожежі

Таблиця 1. Продовження

1	2	3
2	Будівля, що будується, не забезпечена сертифікованими переносними вогнегасниками згідно з нормами належності, ящиками з піском та бочками з водою	Приведе до неможливості швидкої локалізації та ліквідації пожежі, та як наслідок до людських жертв
3	Не встановлено пожежний щит на території будівельного майданчика	Унеможливує вчинення першочергових дій з ліквідації та локалізації пожежі до прибуття пожежно-рятувальних підрозділів, а отже може призвести до швидкого поширення вогню на значну площу, а також до людських жертв
4	Не підтверджено значення межі вогнестійкості для будівельних виробів і конструкцій (плити та балок перекриття, сходових маршів), що застосовані при проведенні будівельно-монтажних робіт	Не гарантує в умовах пожежі за визначений нормами час, необхідний для проведення рятувальних робіт та гасіння пожежі, цілісність і несучу здатність, а також тепло ізолюючу здатність будівельних конструкцій
5	Не забезпечено наочною агітацією та знаками пожежної безпеки об'єкт будівництва	Може призвести до того, що персонал не знатиме про шляхи евакуації, місце знаходження первинних засобів пожежогасіння, пожежних щитів та порядку дій при пожежі
6	Не знесено (перенесено) до початку будівництва споруду металевого гаражу розташованого в протипожежних розривах будівельного майданчика	Буде ускладнювати доступ пожежно-рятувальних підрозділів до будівлі і, як наслідок, може призвести до розповсюдження вогню на значну площу та до людських жертв
7	Не встановлено покажчики (об'ємні зі світильником або плоскі із застосуванням світловідбивних покриттів) місць знаходження пожежних гідрантів	Виключає можливість використання достатньої кількості води в разі виникнення пожежі, оскільки води, що вивозиться в пожежних авто вистачає на 5-7 хвилин роботи
8	Не витримано мінімальну протипожежну відстань від будівлі магазину, що будується, до приватного житлового будинку	Може призвести до перекидання та розповсюдження вогню на будинки та споруди, що знаходяться поруч
9	Не розроблено проектну документацію щодо обладнання об'єкту будівництва установкою автоматичного протипожежного захисту	Відсутність систем протипожежного захисту, не забезпечують: — автоматична пожежна сигналізація – виявлення ознак пожежі чи загорання на самих ранніх стадіях; — система оповіщення та управління евакуацією людей при пожежі – оповіщення відвідувачів та персоналу про пожежу чи загорання, за допомогою спеціальних світлових покажчиків указує місцезнаходження евакуаційних виходів в умовах поганої видимості (при виділенні диму); — пожежне спостереження – при виявленні ознак пожежі чи загорання на самих ранніх стадіях, передачу сигналу про пожежу в підрозділи державного пожежного нагляду для їх подальшого швидкого прибуття і виконання робіт з рятування та гасіння
10	Не розроблено проектну документацію на виведення тривожного сигналу від приймального приладу системи протипожежного захисту будівлі на пульт пожежного спостереження	Приведе до несвоєчасного виклику пожежно-рятувальних підрозділів і, як наслідок, до поширення вогню на значну площу та значних матеріальних збитків
11	Не розроблено проектну документацію на вогнезахисне оброблення дерев'яних конструкцій суміщеного покриття	Не гарантує в умовах пожежі за визначений нормами час, необхідний для проведення рятувальних робіт та гасіння пожежі, цілісність і несучу здатність а також тепло ізолюючу здатність будівельних конструкцій
12	Не передбачено проектною документацією застосування на шляхах евакуації з будинку для світлопрозорого заповнення дверей, фрамуг (у дверях) загартованого або армованого скла	При щільному задимленні не забезпечить достатнє освітлення шляхів евакуації та може призвести до людських жертв
13	Не передбачено проектною документацією влаштування вбудованих приміщень в об'ємі сходової клітки на рівні підвального та 2-го поверхів будівлі	Може ускладнити процес евакуації сходовою клітиною через щільну задимленість у випадку, якщо осередок пожежі буде знаходитися у цьому приміщенні

Таблиця 1. Закінчення

1	2	3
14	Не відповідають вимогам нормативних документів, згідно наданих проектних рішень, розміри (довжина та ширина) вхідного тамбуру 1-го поверху магазину	Ускладнює евакуацію з приміщення та може призвести до тисняви і в свою чергу до загибелі людей
15	Не відповідають вимогам нормативних документів, згідно наданих проектних рішень, розміри евакуаційних виходів (дверей) з приміщень 2-го поверху будівлі (побутових, допоміжних)	

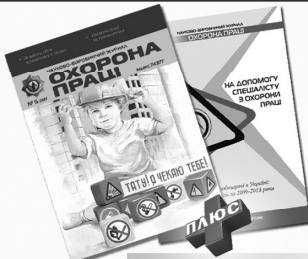

ВИСНОВОК ПО СПРАВІ

Судом встановлено, що на час судового розгляду підприємством не надано доказів на підтвердження добровільного усунення в повному обсязі виявлених порушень у сфері пожежної безпеки, які зафіксовані в акті перевірки, у зв'язку з чим обґрунтовано застосовано заходи реагування у вигляді повного зупинення будівельно-монтажних робіт з будівництва магазину, до повного усунення порушень

КАРТКА ПЕРЕДПЛАТНИКА

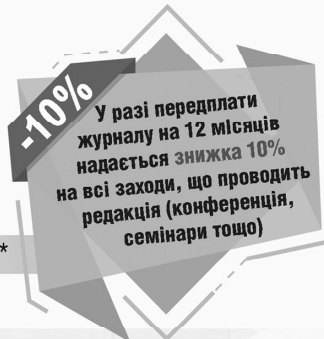
НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ
ОХОРОНА ПРАЦІ

кількість примірників на місяць

на півріччя українська

на рік російська

Передплатна ціна: один місяць – 123 грн 00 коп.*

*Із поштовими витратами – 135 грн 00 коп.

Заповніть та надішліть факсом (044)559-19-51 або електронною поштою peredplata.op@gmail.com

Повна назва організації	
Телефон/факс	
Індивідуальний податковий номер	
Свідоцтво платника ПДВ №	
ЄДРПОУ	
Юридична адреса	
Поштова адреса	
Електронна адреса	

УВАГА! Кожному передплатнику в подарунок новий «Порядок розслідувань нещасних випадків на виробництві»

реклама